

EVANGELIKUS ÓRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETILAP.

A lapot szellemi és anyagi tekintetben illető mindennemű postai küldemény, a hirdetések szövege és ára, valamint az esetleges reklamáció is a lap tulajdonosához: Noszko István lelkészhez (Rákoskeresztúrra Pest megye) küldendő. ☒ ☒

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

NOSZKO ISTVÁN

rákoskeresztúri lelkész.

Helyettes szerkesztő: MARCSEK JÁNOS bpesti vallásnár.

FŐMUNKATÁRSÁK:

Scholtz Ödön Dr. Varsányi Mátyás Blatniczky Pál
Ágfalvi esperes-lelkész. budai II. lelkész. cinkotai lelkész.

Megjelenik hetenként evv. iven

A lap ára:

Egész évre 24 K

Félévre 12 K

Egyes szám ára 50 f

Hirdetések és pályázatok ára:

Egyes oldal 40 f

Alkalmi hirdetések megegyeznek az előzővel

TARTALOMJEGYZÉK: VEZÉRCIKK: **Zárszó.** — **Szimonidesz Lajos.** Nagy Lajos. — **Az Evangelikus Lap és a „közérdek“** Csengődy Lajos. — **Irodalom.** — **Belélet** — **Pályázatok és hirdetések.**

Zárszó!

Mottó: „Nem én tépem le a homlokodról,
Magad tepted le a babért!”
Petőfi.

Midőn másfél hónappal ezelőtt az „Evangelikus Lap” „A bányakerületi püspökválasztás” című cikkében kísérletet tett arra nézve, hogy a választásnál szereplő egyéneket törvénytelenégre bírja, s az egyház közbékéjét pedig uszításával fölborítsa, akkor talán még eszébe sem jutott, hogy ez uszítás, mely a mi jogos kritikánkat méltán hita ki, oly súlyos és megalázó eredménnyel végződjék reá nézve.

Mert vitatkozásunk vége valóban ilyen következményeket eredményezett az „Evangelikus Lap” részére.

A nevezett lap igazságos és jogos véleményünket, melyet jogászilag is bebizonyítottunk, a tőle megszokott hangon tárgyalt, de válaszaiban érveinket, indokainkat megdönteni nem tudta, hanem folyton csak ezt hangoztatta, hogy neki van igaza.

Ezt mondják, hogy az örültségben is van rendszer, de az ő okoskodásukban még az nincs.

Legutóbb lapunk 23. számában felhívtuk a nevezett lap felelős szerkesztőjét: Szimonidesz Lajost, hogy mondja meg lutheri őszinteséggel, hogy igaz-e, hogy Szeberényi Lajosnak táviratot küldött, hogy az lépjen vissza, s ezzel tegyen lehetővé egy új választási taktikát.

Szimonidesz Lajos válasza erre az „Evangelikus Lap” 23. számában a következő: „miután a jelöltek tanácsunkat nem fogadták meg és miután a bányakerületi egyházaknak többsége Raffay Sándort választotta püspöknek, a kérdés személyi része a legilletékesebbek által végérvényesen eldöntöttnek tekinthető. Azért ezen ügyben leadott vélemények teljesen elvesztették aktualitásukat s minden buzgó igyekezetük dacára

sem tarthatnak igényt arra, hogy velük érdemlegesen foglalkozzunk.”

Hát ez bizony csufos meghátrálás és visszahívásnak a beismerése rejlik.

Szimonidesz nem mert lutheri őszinteséggel felelni, válasza nem volt igenlő, annál kevésbé tagadó, hanem hallgatólagos, mellyel egyszersmind beismerte tettét.

Meghunyáskodó válaszában a kérdés „személyi részéről” beszél, pedig nekünk erre nézve egy megjegyzésünk, egy szavunk sem volt, mert mi csak elvi oldalát tekintettük.

Hisz épen az fájt az „Evangelikus Lap”-nak, hogy nem az az egyén lett a püspök, akit ők akartak, ezért talált ki erőszakos törvénytárgyalásokat, ezért mondja most már, hogy „az ezen ügyben leadott vélemények teljesen elvesztették aktualitásukat.”

A lap szerkesztője teljes beismerésben van, s most már megállapíthatjuk és az evangélikus közvélemény is elbírálhatja, hogy csakugyan rájuk illik-e az „az arckép”, melyet magukról oly találóan rajzoltak le.

Most mikor már teljes bizonyossággal beigazolódott a törvénytelenégre való uszítás, kérdezzük, hogy vajjon az, aki ezt teszi, nem szit-e egyenetlenséget, vizályt és meghasonlást, vajjon nem rombol-e és egyházunk intézményeinek gyöngítésére nem folytat-e aknamunkát?

Most már jogosan törhetünk pálcát „az arckép” tulajdonosa fölött, tehetjük ezt azért, mert mi győztünk, mi maradtunk felül a küzdelemben, a mi részünkön van a jog és az igazság.

Az „Evangelikus Lap” pedig szerkesztője segítségével ismét messzebb távolodott attól az erkölcsi alaptól, melynek egy egyházi lap fundamentumát kell képeznie.

Idé vezette az az offenzíva, melyet nem mi kezdtünk és nem mi bántunk meg.

Nem mi, maga Szimonidesz Lajos tépte le saját lapjának homlokáról a babért, — mely talán nem is volt ott soha!!!

Szimonidesz Lajos.

Ugyanesak furesa gladiatornak bizonyult. Eddigélé ugyanis azt akarta elhitetni magáról s bizonynal önmaga is azt hitte, hogy ő szellemi arénák hőse nemes nagy tornák bajnoka — s ime csak néhány férfias, nyilt és bátor szembe nézés keiített ahhoz, hogy belőle az arénák bohóca legyen, aki csak mimelni tudja a nagy birkózók mozdulatait, de a szembeszállás percében megfutamodik. Az Evang. Őrálló egy két nyilt, férfias szembenézése, elébe állása, igazságtételre való hívása meghozta azt a meglepő fordulatot, hogy Szimonidesz Lajos, aki birokra gyürközve inceselkedett s még többször ingerkedett a porondon, vörös posztót lobogtatva, szurásokat teve, vágásokat adva, most egyszerüen megfutamodott. Az egyházunk alkotmánya és törvénye iránti tiszteletlenségét boncolgató cikkekre még csak volt szava. Akkor még a porond hetvenkedője volt. *Önareképet* adott s nem a legkisebb szerénységgel elmondotta, hogy a börzsönyi vágott dohányjal milyen lapot, praktikus és hézagpótló folyóiratot tudott ő „pipálni.“ A kérdés lényegéről nem beszélt, de annál többet önnönmagáról.

Igaz-e volt: önportrét festett — de tükör nélkül. *Duszik* Lajos férfias föl-szóalására, amelynek képes odadörgi a nagybörzsönyi gladiatornak, hogy: sem a lelkészi jellemhez, sem az általunk szószéken hirdetett evangéliumi szellemhez, sem a sajtónk becsületéhez, a nyomtatott betű értékéhez, sem komoly közéleti szereplőkhöz méltónak nem találja azt az elvakult és elvadult egyoldalú személyeskedést, amelyet Szimonidesz képvisel, Szimonidesznek már csak szava sem volt. Mikor pedig tovább menve, ugyanesak az Őrálló hasábjain egyenesen hozzá intézve téitett föl a kérdés: *Igaz-e hogy Szebérenyi Lajos püspök jelöltnek megtáviratozta azon föl-hívást, hogy lépjen vissza, s ezzel tegyen lehetővé egy új nélasztási taktikát?! —* mintha ki sem szólt volna hozzá, vagy mintha a lelkiismeretnek s az igazságtevésnek és adásnak teljesen híján volna, a nagy gladiator nem akar látva is, s nem akar hallva hallani e szavakkal véli a nyilt kérdést elintézni: „Miután a bányakerületi egyházaknak a többsége Raffay Sándort választotta püspöknek, a kérdés személyi néző a legilletékesebbek által végérvényesen eldöntöttnek tekinthető. Azért az ezen ügyben leadott vélemények teljesen elvesztették aktualitásukat s minden

buzgó igyekezetünk dacára sem tarthatnak igényt arra, hogy velük érdemlegesen foglalkozzunk.“

S ime a nagy viaskodókat mimelő ál-gladiator megtorpanása, visszahőkölése és megfutamodása. A cirkuszokban ilyenkor nagy habota szokott támadni, s a mázsásnak látszó sulyokat, amelyekkel a bohóc-gladiator nagy hetykén dobálódzott, fölkapja egy kis ölebecske és elfut vele — a taps és kacaj újra fölhangzik, a bohóc újra megjelenik s még egyszer megmutatja bicepszeit, aztán eltűnik — s a kedélyek lassan lecsillapulnak.

Ám de mert nem cirkuszról, hanem egyházi életünk nemes szellemi Arénájáról van szó, amelynek porondján ál-gladiatoroknak nincs helye, de nyilt tekintetű, egyenes jellemű, nemes törekvésű legények állhatnak ott csak egymás mellett, vagy egymással szemben, ez ál-gladiator megfutamodásához, önareképéhez, eddigi szerepléséhez legyen szabad néhány megjegyzést fűznöm.

Mindenekelőtt azt kell kijelentem, hogy nagyon, de nagyon fájdalmas és nagyon elszomorító a mi egyházi életünkben a jelenség, hogy *nevekk* kell harcolnunk, csatározunk s nem eszmékkel, nem elvekkel, nem férfias meggyőződésekkel. De ha Szimonidesz Lajos behozta egyházi életünkbe e személyharcot, fordítsuk annak élet egyszer ellene is. S hogy e szerepre én is vállalkozom, azt talán Szimonidesz Lajos is meg fogja boesátani. Hiszen az Ev. Lapnak voltam is munkatársa, de meg a közel multban akarta, hogy legyek is. A multban szivesen hivatkozott az Evang. Lap reám, hogy munkatársa voltam, a közel multban szivesen vette volna Szimonidesz, ha munkatársul szegődöm hozzá.

Valamikor együtt hallgattuk a mestereket is, kiket én becsülni tanultam, de kiket ő azóta *megrugdosott*. Barátok is voltunk s talán becsültük is egymást. S bizonynal azt Szimonidesz is elismeri, hogy míg ő Börzsönyben a maga vágott dohányjából pipált hézagpótló lapokat, addig nemesak az egyházi sajtóban, de az összes fővárosi sajtóorganumban szivesen emlegették Gyurót „lutheranus pap“-jával egyetemben. S bizonynal azt is megengedi Szimonidesz, hogy szekerem senki sem tolt, s hogy én sem toltam senki szekerét. Személy kultuszt nem üzem, de személyi ellensége sem voltam senkinek. De hittem, meggyőződéseim igazáért kész vagyok a személyek torzsalkodását is elszenvadni.

Sokak nevében teszem a vallomástételt azért Szimonideszre vonatkozólag; amit alkotott az még nagyon kevés ahhoz, hogy romboló szellemének gátat ne vessen. S üzenem neki régi barátsággal: nagyon nagyra látja önmagát s önmagának

kis eselekedeteit s nagyon nagyra nőtt szívében az „én“ szeretete és tulbecsülése. Diszont az a hang, az a szellem, az a lélek, amellyel másokról és mások dolgáról beszél, nekünk, akik ugyancsak fájunk és vérzünk egyházunk sebeit kötözgetve, s akik sok mindent másképen, jobban, tökéletesebben szeretnénk látni, — mégis csak idegen. A modor a melyben a hang kifejezésre jut: kihívó és ellenszenves. Valamiképen a *stréberkedésre* emlékeztető. Ledorongolni valakit erőszakosan, s annak helyébe a bizalom ama gyér megnyilvánulásából ülni: lássuk, mit tud ő, a nagy dorongoló — szerintünk nem egyházi siker, nem igazi nemes érvényesülés.

Sajnos, *Szimonidesz* Lajos jobb sorsra érdemes egyházi szereplését ezzel karakterizálhatjuk ez időszerint. Amit tett, amit eselekedett el eddig — mindjárt, ha száz rendelkezésére álló sajtóorgánumban akarja is világgá kürtölni, hogy azok nagyságos eselekedetek, minden tárgyilagos megerőltetés mellett sem látjuk meg azok nagyságát és hirdetett értékét, de igenis ott látjuk rajtuk az érvényesülés viszkettségét, akaratnomságát és izzadságeseppjeit s ott látjuk rajtuk nagyon sokszor a durva kéz nyomait, amely lelkiismeretlenül nyul bele mások becsületes és nemes szándéku törekvéseibe. Mert hogy más példát ne említsek, kérдем tőle e lap hasábjain is, — mint ahogy kérdeztem tőle annak idején — hogy munkatársul szólított föl, — levélben, kérдем tőle nyíltan és becsületesen: mi baja és dolga van Raffay Sándorral, mint emberrel, vagy pappal, vagy mint a Mele elnökével, akit, ha értünk dolgozott, azért támadott és vont felelőségre — ő, a kívül álló, s ítélte el munkaprogramját már eleve akkor is, ha sok mindenre kiterjedt a figyelme. Kérjük tőle sokan, akik visszafojtott indulatait neztük végig éveken keresztül — mert az Órallo szerkesztője beküldött cikkeink dacára Raffay vedelmét feleslegesnek tartotta — azt az áldatlan hajszát, amellyel Raffay Sándort, akit mi szeretni és becsülni tanultunk, célba vette, kérjük tőle nyíltan és becsületesen: mi a háttere ennek a jezsuita módra folytatott egyoldalú küzdelemnek? Mi indítja őt arra, hogy e nagy titkot nem akarja felfedni?! Pedig mi, akik Raffayt mint a Mele elnökét szeretetünkkel övezzük körül, magunk is hálásan vennénk, ha ok van rá, hogy *Szimonidesz* fojgátná a szemünket, s kérlelhetetlen szenzációk kibetüzőivé tenne bennünket. Mert szeretetünk becsületesen alapszik, a becsülésünk pedig erkölcsi értékek értékelésén, s nem szeretnők, ha értékelésünk körül oly nagy hibák, tévedések fordulnának elő. Kérдем tőle s kérdezzük tőle sokan, mi az oka annak, hogy Raffajjal szemben vette magának azt a bátorságot,

hogy Szeberényire, mint püspökjelöltre — akitől pedig, mint a püspöki méltóság esetleges hordozójáról csak becsületesességet, ildomos férfiaságot, evangéliumi jellemet van jogunk föltételezni, egyenesen rátáviratozott, hogy fogadja meg Raffay kibuktatását célzó fixa ideáját, s mondjon le a jelöltségről. Nagy titkokat záró szekrény kulesát rejtegeti *Szimonidesz*, kérdezem azért tőle: mi az a titok? Eseményekben és szenzációkban szegény egyházunknak s nekünk megtévedetteknek árulja el e titkot. Ám ha a válasz e téren is csak megfutamodás lesz, sajnálattal kell már előre is megállapítanom, hogy *Szimonidesz* lapját nem tekinthetjük másnak mint a szellemi arénák nemes gladiatorai mimelésének és nyelvoöltögetésnek, amit az alsóbbrendűek talán megtapsolnak és meg is nevetnek, de amitől a nemesebbek jó izléssel fordulnak el.

Gyuró.

Nagy Lajos.

Az Evangelikus Lap és a „közérdek.“

Mintha a komoly liberális theologia nem is lenne egyike az újabb theologiai irányzatoknak, amelynek a magyar protestantismus életében is még csak becsületes, szorgos munkálkodással kell kivívnia a közmegebecsülést, mintha már a Wellhausen jellemében működő és érvényesülni akaró vallástörténeti iskola szélső liberaliséga már önmagában kész, örök időkre befejezett értékű szellemi kincse lenne a modern theologia-nak, amelynek értékeit csak úgy mellékesen, vagy sehogyan sem kell már publikálni és körülbástyázni, hanem ehelyett a liberalismus köntöfösében a személyi harcok „becsülettel“ való végigvivása lenne az egyetlen feladat, mely a magát „liberálisnak“ nevező magyar theologiai irányzat előtt áll — egészen úgy viselkedik az az egyházi orgánúm, mely bizonynyal a modern szellemi áramlatok propagálása és támogatására alakult az „Evang. Lap“ címmel.

Pedig a cél, melyért annakidején zászlót bontott, igazán szép, igazán komoly. Azaz csak lenne, ha már rég el nem tolódott volna. Mert nem kell mást tenni, csak egy pillantást vetni a legutóbbi számok hosszú-hosszu cikksorozatába, hogy meggyőződünk arról, hogy a nevezett lap hasábjait csak a személyeskedések nem épp elsorangan szép cikksorozataival töltötte meg. S ezzel az eljárásával veti rá miniatűr keretekben a liberalismusra azt a joltot, amivel más formában Németországban Frensen, Drews stb. hozták gyanuba, amely tulhajtások ellen magának Weinelnak is tiltakoznia kellett. És mert tudós, képzett ifju gárda tömörült a lap körül, érthet-

len, hogy az érvényesülést „ezen“ az uton akarja keresni. Igaz ez a legkönnyebb, különösen a „fiataloknak“ imponálóbb is, de már engedjék meg, nem méltó ahhoz a szellemhez, amelyet képviselnek.

De amikor „a köz érdeke“ kényszeríti az Ev. Lapot ez utra! Csak nem vonakodik akkor kivonni magát kötelességei alól?

Sokan rosszul jártak már ezzel a „köz“ szócskával. Így az Evang. Lap szerkesztője is. Egyénenként áll a „köz.“ S a „közérdeke!“ jelenleg olyan egyéni érdekekből, amelyek föltétlenül üdvösségesnek tartják, hogy marjanak valakin, vagy valakiken, amiért kevés volt a jója. És teszik ezt akkor, amikor nem volt tényező, mely az evang. lelkészkar érdekében a kisujját mozgatta volna meg legalább, — csak egy. S hogy ez az egy nem tudott mindent igényt kielégíteni — pedig csak egyelőre — hát kész az ódium, kész a támadás egész sorozata. Hát ami sok az sok. Akkor, amidőn szemtanui voltunk annak, hogy mennyi fáradságba, utánjárásába került e szövegmennyiség kieszközlőjének, míg ennyit is kitudott járni, amikor szemtanui voltunk annak, hogy a lelkészkar nem hogy az illetékes tényezők, de még két egyháznak a szolgája sem akart semmit se tenni, még annyit se, hogy a kiutalt 200 pár cipőt a földszintről a második emeletre felhordják, és még ezt is a lelkészegyesület elnökének magának kellett egyik káplánjával elvégezni és nem vonakodott még ezt is megtenni, amellet, hogy a csomagolás munkáját is neki magának kellett végezni és intézni, — akkor midőn mindennek szemtanui voltunk, a leghatározottabban vissza kell utasítanunk azokat a támadásokat, amelyekben bizonyos felvonásidők kéjelegnek. És jótanácsaival ne a lelkészegyesület elnökét oktassa, hanem azt a 90000 korona jövedelmű lelkészt, akinek — ha a lelkészegyesület vezetősége nem lehetett tájékozva háborus jövedelméről — magának kellett volna továbbítania azt a bizonyos szöveget azon kartársra számára, ki jobban rászorult. Vagy ennek a belátásához tulságosan nagy ész kell, amilyennel nem rendelkezhetik mindenki? Hát miesoda az irigység táplálta személyeskedés, ha ez se az?

Pedig ez is korai. Talán mindennek ellenére meg fog történni, hogy a miniszteriumból kilátásba helyezett fokozatos igénykielégítés rövidesen elhallgattatja ezeket a hangokat sokak bosszúságára. Sajnos, hogy elhallgattatni kell. Még sajnosabb, hogy ilyen hangokat. Amidőn elvégre ember az is, ki megmozgatta a segélyforrásokat, akinek az akaraterejét szintén csak csökkenteni tudja a gáncs és gáncs, — akkor nem hogy kintartásra ösztönző, bátorító tömörülést látna maga

mögött, hogy kétszeres erővel munkálkodhasson az igazi „köz“ érdekében, — hanem ily kiirhatjuk — irigység sugallta támadásokkal találja szemben magát, — minden jobbjézésű léleknek csak élő szava lehet az elhallgattatásra mőhőn váró ilyen hangokkal szemben.

Éppenezért sokkal nemesebb, szebb és az evangéliumi lelkülethez sokkal illőbb volna, ha az Evangélius Lap nem épen ez uton, nem ezen hangon keresné az érvényesülést, s egyszer végre felhagyna már a vélt „köz“ érdekeinek előtérbe állításával. Hiszen szép programja van. S ennek a megvalósítása, munkálása, még tulságaival is kifogja vinni számára azt a köztiszteletet, amelynek, sajnos, legutóbbi viselkedése miatt, ma egyáltalában s tán még soká nem örvendhet az osztatlan evang. közvélemény előtt. Hisz munkát, laptöltelket ad programjuk eleget. Dagy nem veszik észre, hogy erősödik s nyomul előtérbe a modern pozitívizmus aerája?

Csengödy Lajos.

IRODALOM.

Zoványi J. jubilaris felolvasása. Szerző ismert nevű ref. theol. tanár „Az evangéliumi protestantizmus egysége a reformáció különféle irányjaiban“ címmel tartotta a debreceni tudományegyetem theol. fakultása által rendezett reformáció-émlékünnepélyén. Megjelent a Protestáns Szemle f. évi 1—3 füzeteiben. Tisztán egyoldaluan történeti, rationalista, sőt dogmaellenes álláspontja miatt a ref. egyházban, sajtóban, lelkészi értekezleteken, egyházmegyei gyűléseken sőt legutóbb a tiszántuli konventen nagy vihart aratott. Utóbbi a „Zoványi ügy“ megvizsgálására bizottságot is küldött ki. A különben tartalmas és tanulságos előadásban vannak téves, kifogásolható, sőt Kálvin jellemzésénél egy ref. hittanárnál egyenesen bosszantó tételek. Ilyenek többi között: „a reformáció maga is a tudományból sarjadzott ki“; „eredeti és közvetlen tudományos kutatások fejlesztették további útján is a reformáció ügyét“; „Calvinusnál (az Istennek) abszolútisztikus uralma majdnem addig a mértékig előtérbe van állítva, mint az ószöv. papi felfogásban“; „általában a tud. theologia hanyatlása és terjedése a ref. egyházban (Kálvinnak, mint) a XVI. század legnagyobb prot. dogmatikusának működéséből és hatásából indult ki“, a kinél „mindenkit mást leigázó és senkinek semmi jogát nem engedő egyénisége és tanrendszere szerfellet alkalmas és hathatós tényezőnek bizonyult a skolaszticizmus felululására“, stb.

De erős kifogás alá esik s itt már tájékoztatlanságot is árul el az a tétel, a mely szerint „ma már a tudományos theologia jóformán iránykülömbőség nélkül szelvében tárgyalja, hogy p. o. az ujszövetség teljességgel nem veendő betű szerint, hogy elbeszélései nem is egykorúak, tehát nélkülözik a hitelesség legelemibb kriteriumát, hogy idők folytán meg is romlott az eredeti szövege . . . és hogy az egész telítve van csodás mithoszokkal . . . , minél fogva semmi ok sincs rá, hogy a keresztyénség létalapjának, közkincesének, sinequanonjának és több effélének tekintessenek“. Hát akkor melyik fundamentumon építenők föl a keresztyénséget? Pedig Zoványinak ismernie kellene a liberális Harnack-nak ama kijelentését, a mely szerint „a legnagyobb történelmi bizonyossággal állíthatjuk, hogy az új szövegszámos termékei az I. század végéig keletkeztek“, tehát hiteles történetek és nem „csodás mithoszok“, Strauss vagy Baur álláspontján régen túl vagyunk a bibliai kritikában. Ugyancsak bosszantó Zoványinak az az állítása, hogy Kálvin ez ószövetséget erősen az ujszövetség hátrányára túlbecsüli; beszél „a keresztyén lélek kifejlődésére károsan ható zsolttárolokról; a mai dogmákat szerkesztő Pál apostolról“, sőt, hogy „a theol. tudomány nem ismer sem felekezeti érdeket, sem felekezeti szempontot, sem felekezeti jelleget“. Nem hiszem, hogy e tételeit egy mai hazai theologusunk aláírná. Hiszen vannak most p. o. Ihmels, aki a theológiát Frank és mások nyomán egyenesen „kirchliche Lehrwissenschaft“-nak definiálja.

Egy meghatóan szép részlete a Jézus igazi vallásáról és a keresztyénség valódi lényegéről szól, mely a Prot. Szemle 47. lapján megolvasható és igazán Chamberlain gyönyörű kifejezéseire emlékezteti az olvasót. Itt találatosan mondja a szerző, hogy „ennek az igaz keresztyénségnek felderítése és tisztázása várt hivatásul a reformáción felépült tudományra“. Kár, hogy a felolvasás többi részénél nem maradt meg e lendületes felfogásnál.

De eléggé nem kárhoztatható Zoványi ama eljárása, a mellyel ügyét „Ref. hittudomány és egyetemi tanszabadság“ c. alatt legutóbb a „Nyugat“ hasábjain szellőzteti. Ennél tovább már nem mehetett. Ez egy prot. keresztyén theologusnál igazán az utolsó stáció. A tiszántuli kerületi gyűlés határozatából kifolyólag kíváncsian várjuk a további fejleményeket. Hogy meddig terjed egy állami egyetemen ref. theol. fakultásán az egyetemi tanszabadság? — az itt a megoldandó kérdés.

Eperjes.

Dr. Szilávik Máttyás

B E S Z É L E T.

Az egyetemes nyugdíjintézet bizottság jul. hó 2-án tartott ülést, melyben nyugdíjaztatott; Rell Sámuel teszéri — 2916 K. 48 fill. — Scholtz Gusztáv bányakerületi püspök és budai, — 10600 K. — és Korossy Emil szabadkai lelkész 2830 K. 08 f. nyugdíjjal. Francs Vilmos bártfai lelkész nyugdíjazási kérvénye hiányos felszerelésének pótlása végett leküldetett a sárosi egyházmegyei nyugdíjügyi bizottsághoz. Néh. Hodzsa József nyugalm. radványi lelkész temetése költségeire leánya kezéhez 300 K. utalványoztatott. Háborus segélyül kiosztatott: az átmeneti nyugdíjasok közt 6 lelkésznek 2400 K. 70 özvegynek 9800 K. a rendes nyugdíjasok közt 19 lelkésznek 2900 K. 41 gyermekes özvegynek 5100 K. a kegydíjasok közt 45-nek 4600 K. E segélyeket az egyetemes pénztár, nyugta bekívánása nélkül fogja az illetőknek megküldeni. Báró Prónay Dezső egyetemes felügyelő elnök bejelentette, hogy az országos hadigondozó tanács hadsegélyezési szakosztálya a nyug- és kegydíjas lelkészek, pap-özvegyek és árvák segélyezésére 25000 koronát utalt ki kezeihez. E segélyek kiosztási tervezetének elkészítésével az ügyvivő bizott meg.

Egyházkerületi közgyűlés. A dunántúli ev. egyházkerület rendes évi közgyűlését aug. hó 14-én Szombathelyen fogja megtartani. Aug. hó 13-án ülésezik az Evangéliumi Egyesület, délután pedig előértekezlet lesz. A dunáninenni egyházkerület pedig augusztus 21-én tartja közgyűlését Pozsonyban, amelyet 20-án előértekezlet előz meg.

Kerületi lelkészegyesületi gyűlés. A tiszal. ker. Lelkészegyesület július 9-én tartotta évi rendes közgyűlését Miskolcon Paulik János elnöklete alatt igen nagy érdeklődés mellett. A nagy szabású és fontos, aktuális kérdésekkel foglalkozó elnöki megnyitó melyet egész terjedelmében már leközlöttünk, mély hatást gyakorolt s a napirendre tűzött tárgyakról szólván előkészítette a megbeszélést. Homola István kassai lelkész a sajtó-kérdésről értekezett. Minden egyházhözizagz. fórumon egy-egy sajtó-osztály szervezését sürgeti s az anyagi erő előteremtésére, tömörülésre hívja fel az újságelőfizető egyházi funkcionáriusokat. A kérdés igen emelkedett szellemű vitát idézett elő, melyben többen vettek részt; végül azt határozta az egyesület, hogy egy politikai napi lap keretébe leendő bekapcsolódás céljára egyetemes lelkészegyesület révén egyházegyetemtől évi lapsegély kieszközlését fogja szorgalmazni. Másik igen érdekes és nagy

fontosságu tárgya volt az egyetemes jubiláris alap hovatfordításának kérdése, melyet *Christély* Gyula ratkósebesi lelkész adott elő. Az előadás szellemében közgyűlés az alapot új intézmény megteremtésére elégtelennek találván a meglevő árváltázaink, otthonaink segélyezését és az ev. nőnevelés ügyének fellendítését jelöli ki céljául a jubiláris alapnak. Foglalkozott a közgyűlés a stólaemelés ügyével s e tárgyban a februári rendkívüli közgyűlés határozatát a kerületi gyűlés elé terjesztette. Napirenden kívül üdvözölte gyűlés Raffay Sándort, mint a MELE elnökét püspökké választása alkalmával s kegyelettel emlékezett meg Varga Márton volt tokaji lelkész elhunytáról. D.

Takaró Géza körútja a Szepességen.

Az élénk, tartalmas írásaiból, élvezetes előadásairól nemkülönben utazásairól nagyon előnyösen ismert nevű ref. lelkésztársunk július 2—12-ig Kozlay Kálmán szepesszombati lelkésznek, — aki a mulikoriban Monsky bécsi lelkész 21 előadásból álló körútját is rendezte — meghívására Eperjesen, Gölnichányán, Szepesbélán, Szepesszombaton, Tátralomnicon, Ujfüreden és Tátraszéplakon egyiptomi, palesztinai és arabiai utjáról vetített képes előadásokat tartott, bemutatva mintegy 600 saját felvételű fényképének egy részét. Három helyen Alexy Jenő szepesolaszi lelkésztestvérünk segített neki vetítógépével, aki gyülekezetében már évek óta rendszeresítette a hasonló előadásokat. Az előadások kivétel nélkül mindenütt a legjobb benyomást tették a közönségre, aminek többek között számos újabb meghívás is bizonyosága.

Igen szép eredménnyel jártak azok továbbá anyagilag is, amennyiben a meghívó testületek (nőegyletek stb.) aztán Takaró lapja az „Igazgyöngyök“ a „Szepesi Bethánia“ végül a sajnos könnyen megrongálódó diapositiv lemezek alapja javára ezer koronánál többet jövedelmeztek. Ugyanezen napokban Szepesszombaton ifj. Victor János a Magy. Evang. Ker. Diákszöv. főtükára prédikált.

Papavatás. Scholtz Gusztáv bányakerületi püspök Schön Péter végzett theologust a kolozsvári egyháztól nyert segédlelkész hitoktatói hiványa alapján jul. hó 30-án a budai templomban pappá szentelte. Isten áldása legyen az ő ifju szolgáján.

Halálozás. Rozsonday Károly zajzoni ny. lelkész hosszas szenvedés után július hó 15-én meghalt s Diesöszentmártonban temettetett el. Feleségén kívül 4 gyermeke és kiterjedt rokonsága gyászolja. Áldás emlékére.

Házasság. Kozlay Kálmán szepesszombati lelkésztestvérünk jul. hó 15-én kötött házasságot *Köteles* Margitkával Bódvaszilason (Abauj m.) Az ifju párra az egyházi áldást br. Podmanitzky Pál theol. tanár adta a nagyszámu násznapra erőteljes hatást tett beszéd kíséretében. Házassága alkalmával a lelkészt gyülekezete értékes ajándékban, fiatal nejevel hazatérésekor pedig kedves fogadtatásban részesítette. Mi is sok boldogságot kérünk a kegyelem és szeretet Urától az ifju párnak.

Uj tábori lelkész. *Kachnies* Béla színobányai ev. lelkész a budapesti es. és kir. térparancsnoksághoz lett behiva tábori lelkészi szolgálattételre.

Egyed Aladár a 307. honv. e. tábori lelkésze, tüdőgyuladáson szerencsésen átesve az olasz haretérről négy hétre szabadságoltatott.

Halálozás. *Mácsánszky* Lajos a nyiregyházi ág. hitv. ev. egyházközség kiváló tanítója, ki 38 esztendőn át kitünő eredménnyel s odaadó hűséggel töltötte be nemes hivatását, július hó 25-én 58 éves korában meghalt. Mácsánszky mint kitünő pomologus is nagy hírnévnek örvendett egész Szabolcs megyében. Örök pihenő helyére kísérje el őt mindnyájunk áldása.

Az eperjesi theol. akadémián a beiratások szept. 1—8 napjain tartatnak meg s az előadások szept. 9-én veszik kezdetüket. A theol. Otthonba való felvételért szóló kérvényeket aug. 25-ig az alulirt dékánhoz kell beküldeni. A zólyomi, nógrádi és békésaradi egyházmegyék által létesített otthoni díjmentes, illetőleg kedvezményes alapítványi helyek megüresedvén felhívom a nevezett egyházmegyéből származó s az eperjesi theol. akadémiára feljövő th. ak. hallgatókat, hogy ezen helyek elnyeréseért szóló kérvényeket idejekorán (aug. 25) küldjék be hozzám, mert ily folyamodók híján az illetékes tényezők ezen helyeket másoknak fogják oda ítélni. Eperjes, 1918 jul. 26. — Mayer Endre th. ak. dékán.

Uj tábori lelkész. Kresméry Gyula nyárasdombi lelkészt, j. évi július hó 17-től kezdődőleg tábori lelkésznek hívta be a hadvezetőség.

Uj segédlelkész. Pogány Gusztáv a sárosi főesperes oldala mellé Eperjesre esperességi segédlelkészül hivatott meg s állását már el is foglalta.

Ngilathozat.

A felsőlövői evang. tanítóképző intézetünk a következő 1918—19. tanévtől kezdve evang. nővendégeink egy része számára külön *internátus*

nyit. Az erre vonatkozó pályázati felhívás megjelent egyházi lapjainkban. Feltűnést kelthetett, hogy a jelenlegi óriási drágaság ellenére növendékeinknek havi 35—40 koronáért lakást és teljes ellátást biztosíthatunk. Hogy ez esetleg félreértésre ne szolgáltasson okot, meg akarjuk jegyezni, hogy ezt a kedvezményt a vasi felső egyházmegye gyülekezeteinek pártfogásából nyújthatjuk. Egyházmegyénk gyülekezetei ugyanis pénzbeli támogatásukon kívül oly mennyiségű természetbeni hozzájárulást (gabonát, burgonyát, káposztát, répát, babot, zsírt és tojást) ajánlottak fel, hogy ezzel 20—22 növendékünket részesíthetjük ily olcsó ellátásban. Igen szegény, de jó előmenetelű és megaviseletű tanulók még ennél nagyobb kedvezményre is számíthatnak.

A felsőlövői ev. tanítóképző-intézet vezetősége.

Szerkesztői üzenetek.

Érdeklődő. A bányai egyházkerület szavazatbontó bizottsága — amint azt már megírtuk — egyetlen egy szavazatot sem semmisített meg, hanem elfogadta mind, mert nem is volt oka rá, hogy el ne fogadja. Az első szavazatbontásnál 5 egyház szavazata nem érkezett be, azért lett a beérkezett szavazatok száma kisebb. Most a második bontásnál csak egy egyház szavazata maradt el. Innen a két szám közötti különbség. A választást tudtunkkal senki sem felebbezte meg.

Többeknek. A szomorú alkalomból való szíves üdvözléseket hálás köszönettel vesszük, mert ezek bizonyosságai annak, hogy vannak megértő támogatóink. Szomorú alkalomnak nyilvánítjuk azonban ezt a polemiát, melyet eddig mindég kerülni igyekeztünk, s az ilyen cikkeket és leveleket folyton félre tettük. Bizonyosságaink lehetnek éppen az Ev. Lap olvasói, akik közlelőik is láthaták azt a sok hála Istennek: eredménytelen személyi támadást, gyanúsítást és lekicsinylést, a melynek mi és lapunk barátai voltak a tárgyai. Elnézó türelmünket sokan gyöngeségnek minősítették s egyes ábrándos lelkek „végelgyengülés”-ünkről is álmodoznak, amin csak mosolyogni tudunk. Látna azonban azt, hogy hallgatásunk csak növeli a rombolók merészségét, amelynek nyomai ott láthatók egyházi sajtóinkban, egyházi életünkben, lelkészegyesületünkben és tisztességes multu irodalmi társaságunkban, — nem tudtunk tovább hallgatni s megnyitottuk lapunkat e védve-támadó cikkek előtt. Szívesen elkerültük volna ezt a harcot, mert úgy érezzük, hogy egyházi életünk szégyene és nagy kára ez a lábrakapott személyi torzsalkodás, s ha most mi is némileg hasonló fegyverhez nyultunk, csak azért cselekedtük ezt, hogy bár éles — de mégis tárgyilagos — kritikánkkal reá mutassunk széthúzásunknak és sok eredménytelen törekvésünknek (egyházit éretn értjük!) okaira, lelkiismereti kötelességünknek tartjuk ezt, megítéltetésünket kinek-kinek a lelkiismeretére bizzuk. Akik sajnálják e polemiát

legyenek nyugodtak, hogy a mi egyházunkért aggodó lelkünk együtt érez velük s velük együtt sóhajtunk, hogy bár volna alkotásokban munkás békesség közöttünk! Ezért azonban olykor kemény harcot is kell vívunk. Mindezt a megértés előmozdítására s nem a magunk nagy hangú reklamirozására mondtuk el. Szív. üdv.

„A posztó és bakancs” című s az Ev. Lapban megjelent cikkre vonatkozó „Felvilágosítás”-unk mai számunkból kiszorult.

Pályázatok és hirdetések.

Csere ajánlás. Melegebb vidéken lakó lelkésztestvéremmel állást óhajtanék cserélni. Az én lelkészi állásom fenyves-őserdős vidéken van. Érdeklődők szíveskejenek Svedlér-re Szepes megye az evang. lelkészi hivatalhoz fordulni.

3-2

Hirdetmény. A Szepesség fenyves vidékén évek óta tanítók elemi és poly. iskolai leányokat. Német beszélgetés, francia, angol nyelvek, zongora oktatás. Iskola-végzett, vagy vizsgára nem reflektáló leányok számára továbbképző és művelődési tanfolyam és háztartás.

Cime a lap kiadóhivatalában.

5-5

Pályázat.

Penczi leányegyházamba helyettes tanítót vagy tanítónőt keresek. Fizetése: lakáson és juttetésen kívül havi 150 kor., 2 mm. rozs gabona, és 200—250 kor. mellékes. Kötelessége: a hat osztályú iskola vezetése. Ha férfi tanító jelentkezik kötelessége az istentisztelet és functiók elvégzése, mely utóbbiaként külön díjazás jár. Az istentisztelet nyelve magyar-tót. Óraadásból is szép mellékkeresetre tehet szert. Az állás szept 1-én elfoglalandó. Okleveles tanítónők, óvónők, nyugalmazott tanítók pályázatukat küldjék Banezik Aladár ev. lelkészhez Csővár up. Acsa Pest m.

2-1

Ravasz László dr.

Kiesoda az ember?

Három előadás, melyet a szerző Budapesten tartott, 1918. januárban.

Ára portóval együtt K 3,20

Kapható **Hókai Lajosnál**, Budapest, IV. Kamermayer Károly utca 3.

Az Igehirdető juniusi számának tartalma: Szücs József: Szent elhivatásunk. — Pünkösöd után. Dr. Deák János: Az Isten munkásai. — vasárnap. Dr. Kovács István: Az elásott talentom. — Sajtóvasárnap. † Kund Sámuel: A házi nevelés. — Tanév végén. Dr. Tóth Lajos: Megemésztett könyvek. — Sajtóvasárnap. Duszik Lajos: Boldogok az irgalmasok. — Vasárnap. Bucsei László: Annak növekednie kell. — Vasárnap.

Könyvujdonságok!

- Tavaszi Sándor dr.* Az emberiség életének filozófiája. K 1.50
 „ „ Az ismeretelmélet és a megismerés pszichológiája K 4.—
 „ „ Schleiermacher filozófiája K 5.—
Csopják Attila Mi a lélek? (Bibliai és tudományos alapon) K —.80
Szeberényi L. Zs. dr. Mózes vagy Jézus? K 1.50
Veres István dr. A neveléstudományok múltja és jelene. K 6.
Annie Besant. Világunk átalakulása. K 3.—
Rabindronath Tagore. Az én problémája . K —.50
F. Varga Lajos. Imádságok (Bibliaolvasással egybekötött hétköznapi istentiszteletekre) I. kötet füzve K 8.—, kötve K 12.—
 Kapható: **HÖRRI LAJOSNÁL**, Budapest, IV., Kamermayer Károly u. 3.

Ajánlható új könyvek!

- Kiss József:* Egyházi beszédek és imádságok (1917) Ára K. 4.—
 A biblia legmagvasabb helyeinek egynehányán épült fel ez a 10 beszéd, ill. imádság. Kapható még ugyane szerző következő című munkája is:
Egyházi beszédek az 1914. évi világháború idején. Függetlenül néhány közönséges egyházi beszéd és imádság, Ára K. 3.40
Lic. Rácz Kálmán: Miért is vagyok én keresztyén? Ára K. 6.—
Ravasz László: Látások könyve. Beszédek, elmélkedések Ára K 12.—
F. Varga Lajos: Imádságok bibliaolvasással egybekötött hétköznapi reggeli istentiszteletekre I. kötet ára füzve K 8.—, kötve K 12.—. A II. kötet néhány hét múlva jelenik meg s ugyanily áron kapható lesz.
Walther Vilmos: Luther Jelleme. Fordította ifj. Viktor János. Ára K. 8.— Walther e kiváló jubileumi munkájának magyar fordítása nagy nyeresége irodalmunknak. A fordítás hűen visszatükrözi az eredeti szöveget.

Portóra a bolti ár 10 %-át kérjük.

Kaphatók: **Scholtz Testvérek**
 könyvkereskedésében
 Budapest, IX., Jerecz-körút 19–21.

Pontos és legjobb órák 5 évi jótállásra!

Egyházi szentedények, urvacsora-kelyhek, keresztlő kannák, oltári gyertyatartók, borkancsók. — Arany és ezüst ékszerek, evőeszközök, chinaezüst dísz tárgyak részletfizetésre is kaphatók.

Javításokra s vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok. — Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN,

műorás és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállítója.

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 5. SZ. I. BM.

Pontos kiszolgálás!

Jutányos árak!

Boros-nyomda Rákosligeten Budapest mellett.